

РАДА
ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ
УКРАЇНИ

Моніторинг російського інформаційного простору

26.06.2025-03.07.2025

I. Російський ВПК

1. Загальний стан ВПК РФ

- i. У лютому–травні в РФ зросло виробництво в авіа-, суднобудуванні та секторі військової техніки¹*

За даними Центру макроекономічного аналізу при Міноборони РФ, у квітні–травні 2025 року промислове виробництво зросло на 2,6%, причому основне зростання забезпечила продукція військового призначення.

Темпи виробництва літаків у травні зросли на 16,9% порівняно з квітнем, що в 1,6 раза перевищує середньомісячні показники 2024 року. У лютому–травні виробничі потужності в авіа- та суднобудуванні збільшено на 16%. Це підтверджує курс на довгострокове зміцнення оборонного потенціалу.

- ii. Індія і РФ обговорили поставки ЗРК С-400 та інших озброєнь²*

26 червня 2025 року міністри оборони Індії та РФ обговорили постачання російських ЗРК С-400, модернізацію винищувачів Су-30МКІ та закупівлю критично важливого озброєння. Переговори відбулись у межах зустрічі країн ШОС.

Індія та Росія підтвердили завершення постачання двох останніх ескадрилей ЗРК С-400 «Тріумф» до 2026–2027 років, попри затримки через війну в Україні. Контракт вартістю \$5,43 млрд був підписаний у 2018 році та передбачав поставку п'яти ескадрилей. Три з них уже розгорнуто для захисту від Китаю та Пакистану.

¹ <https://fakty.com.ua/ru/svit/20250628-v-isw-vvazhayut-shho-rf-naroshhuve-vyrobnyctvo-zbroyi-dlya-majbutnovi-vijny-z-nato/>

² <https://www.dw.com/ru/india-i-rossia-obsudili-postavki-zrk-s400-i-drugih-vooruzenij/a-73057183> ; <https://zn.ua/WORLD/rossija-sdvihaet-sroki-peredachi-s-400-indii-smi.html>

За повідомленням Міноборони Індії, сторони провели продуктивні консультації щодо зміцнення оборонного співробітництва. Індійська сторона наголосила на необхідності швидкої реалізації закупівель на тлі операції «Сіндур» та потреби у зміцненні можливостей ППО, ракет класу «повітря-повітря» та модернізації авіаплатформ.

iii. В ОАЕ зростає попит на військову авіацію РФ³

За словами координатора парламентської групи дружби з Еміратами Володимира Гутенєва, особливим інтересом користуються багатоцільовий винищувач Су-35, а також вертоліт Ка-52. У листопаді на 19-му міжнародному авіасалоні Dubai Airshow Росія планує укласти серію контрактів з арабськими партнерами. Крім прямих закупівель, Абу-Дабі також має намір наростити інвестиції в низку російських проєктів, включно з виробництвом БПЛА.

2. Війна майбутнього

i. Зеленський закликав міжнародних партнерів обмежити експорт ШІ-технологій у РФ⁴

Під час конференції Fair Play президент Володимир Зеленський закликав міжнародних партнерів **обмежити експорт технологій штучного інтелекту (ШІ) до Росії**, оскільки ШІ дедалі активніше використовується у бойових дронах, ракетах та інших системах озброєння. Він наголосив на необхідності включення ШІ до списку пріоритетів експортного контролю.

Зеленський запропонував зупинити постачання не лише готових ШІ-моделей, а й **інструментів для їх навчання** — зокрема хмарних сервісів, високопродуктивного обчислювального обладнання, спеціалізованих датасетів і супутникових знімків.

ii. Томський державний університет (РФ) розробляє нову технологію гуманітарного розмінування з використанням безпілотників і штучного інтелекту⁵

Суть підходу — в дистанційному виявленні мін і вибухових пристроїв за допомогою багатоканальних сенсорів, що працюють на різних фізичних принципах (міліметрове СВЧ-випромінювання,

³ https://t.me/opk_news/43689

⁴ <https://www.obozrevatel.com/politics-news/vse-chasche-integriruyetsya-v-oruzhie-zelenskij-prizval-mezhdunarodnyih-partnerov-ogranichit-eksport-ii-tehnologij-v-rf.htm>

⁵ https://t.me/news_engineering/14931

інфрачервоне випромінювання, терагерцові хвилі, оптика, георадар).

Зібрані дані обробляються за допомогою апаратно-програмного комплексу (АПК) із вбудованим ШІ. Це дозволяє створювати електронні карти мінних полів і зменшує ризики для саперів. Систему можна конфігурувати залежно від типу вибухонебезпечних об'єктів. Прототипи вже створено, ведеться робота над їх удосконаленням.

iii. Туреччина тестує БПЛА, що наносять удари за межами дії ППО⁶

Туреччина тестує концепцію штурмової авіації майбутнього — безпілотні платформи, які завдають ударів за межами зони дії ППО та працюють у тісній зв'язці з наземними військами. Зокрема, БПЛА Aksungur (Aıncı) успішно випробував нову міні-крилату ракету з II Kemankeş-1, яка з дальністю понад 200 км автономно уражає цілі (включно з рухомими), використовуючи систему штучного інтелекту та електрооптичне наведення.

Однак система поки що далека від ідеалу. Хоча ударна точність висока, проблеми з виявленням цілей, відсутність повноцінного розвідданого контуру (РУК) та висока вартість обмежують масове застосування. Без ефективної розвідки навіть такі технології втрачають сенс.

3. Підприємства ВПК РФ

i. Єдиний у Росії завод авіаційних напівпровідників «Оптрон-Ставрополь» збанкрутував⁷

Підприємство збанкрутувало, накопичивши борги понад \$2,5 млн. Підприємство виробляло критично важливі компоненти для літаків Су, МіГ, Ту, а також для «Суперджета» та МС-21. Працюючи в збиток за держзамовленнями за заниженими цінами, завод не отримував компенсацій і фактично зупинив роботу.

4. Зброя, технологія та інше

i. Росія почала застосовувати по Україні нову зброю — "Гром-Е1", гібрид керованої авіабомби та ракети⁸

На відміну від звичайних КАБів, цей боеприпас оснащений не лише крилами для планування, а й ракетним двигуном, що дозволяє

⁶ <https://t.me/rusengineer/7625>

⁷ <https://gazeta.ua/ru/blog/63661/na-rosiyi-zbankrutuvav-yedinij-zavod-aviacijnih-napivprovidnikov>

⁸ <https://focus.ua/voennye-novosti/712188-raketa-bomba-grom-1-novoe-oruzhie-rf-opasnee-obychnyh-kabov>

збільшити дальність польоту до 100–150 км. Це дає можливість запускати його з безпечної відстані, не наближаючи бомбардувальники до лінії фронту.

II. Імпортозаміщення

1. Кроки з боку уряду РФ

i. Уряд РФ створює комісію з питань промисловості⁹

Мінпромторг підготував проект постанови про реорганізацію урядової комісії з імпортозаміщення. Замість неї створять нову комісію з питань промисловості, яка підтримуватиме вітчизняні компанії та їхні розробки. На це звернув увагу «Комерсант».

Проект постанови уряду «Про промислову комісію» розроблений за дорученням першого віце-прем'єра Дениса Мантурова. Передбачається, що він і очолить новий орган.

Створена в 2015 році комісія з імпортозаміщення більше не відповідає завданням нової економічної моделі. До 2025 року, на тлі санкційного тиску, був вичерпаний потенціал простого імпортозаміщення. Сьогодні ж для зростання виробництва потрібно створення власної технологічної бази.

Нова комісія займеться забезпеченням технологічного лідерства, підтримкою національних розробок у довгостроковій перспективі. Це передбачає інтеграцію науки, виробництва і держінвестицій в єдиний ланцюжок, від розробки технології до готового продукту.

2. Імпортозаміщення в ІТ

i. Російський виробник імпортозаміщених серверів знаходиться на межі банкрутства¹⁰

Гагар.Ін зафіксувала збиток у розмірі 106,9 млн рублів за підсумками 2024 року та заборгованість по виплатах ПДФО із зарплат. Крім цього, на компанію подали 12 судових позовів, включаючи вимогу Сбербанку визнати Гагар.Ін банкрутом.

Гагар.Ін займається розробкою і виробництвом російського серверного обладнання повного циклу: від ідеї і дизайну, розводки і схемотехніки плати до пайки і фінальної збірки.

⁹ https://t.me/ritm_magazine/745

¹⁰ <https://t.me/bankrollo/44444>

3. Імпортозаміщення у верстатобудуванні

- і. Фонд сприяння інноваціям спільно з Мінпромторгом Росії відкрив прийом заявок на конкурс «Старт-Верстатобудування»¹¹*

Мінпромторг Росії та Фонд сприяння інноваціям оголосили старт прийому заявок на конкурс «Старт-Верстатобудування». Конкурс реалізується в рамках національного проекту «Засоби виробництва та автоматизації» і спрямований на підтримку фізичних осіб та малих підприємств, зайнятих розробкою нових зразків верстатострументальної продукції, включаючи комплектуючі для її виробництва.

«Подальша автоматизація російської промисловості та оперативне впровадження вітчизняної номенклатури верстатострументальної продукції є пріоритетними напрямками діяльності Уряду. Даний конкурс орієнтований на підтримку дослідників і стартапів ранніх стадій, готових до реалізації проектів в області створення верстатів ЧПУ, а також промислової робототехніки — в порівнянні з минулим роком даний напрямок був значно розширений», — зазначив директор Департаменту верстатобудування та важкого машинобудування Мінпромторгу Росії Валерій Півень.

Сума максимальної фінансової підтримки одного проекту складе до 5 мільйонів рублів. Учасники конкурсу зможуть розробити і освоїти виробництво нової продукції, технології або послуги за одним із семи тематичних напрямків: металообробне обладнання та складові частини такого обладнання; ковальсько-пресове обладнання; електрофізичне, електрохімічне, лазерне обладнання; інструменти для верстатів; пристрої ЧПУ; адитивне обладнання; промислові роботи.

«Основне завдання конкурсу «Старт-Верстатобудування» — стимулювання формування нових ідей і рішень, які сприятимуть підвищенню ефективності, конкурентоспроможності та рівня локалізації в галузі. Успішне виконання робіт за цим грантом відкриває можливість доопрацювання проекту в рамках програми «Розвиток», де розмір підтримки значно більший. Якщо в конкурсі бере участь компанія, яка включена до реєстру МТК, то для неї діють особливі умови на етапі відбору — додатковий бал», — розповів генеральний директор Фонду Сергій Поляков.

¹¹ https://t.me/ritm_magazine/738

III. Стратегічні матеріали

1. Загальний стан галузі у РФ

- i. *Друге за величиною родовище літію в Україні перейшло під контроль Росії¹²*

Видобуток ведеться в селі Шевченко, неподалік від Донецька, і вважається найперспективнішим в Україні. 26 червня, Міноборони РФ заявило про встановлення контролю над Новосергіївкою і Шевченком в ДНР.

Родовище там було відкрито в 1982 р., воно займає близько 40 га. За даними Національної академії наук країни, це родовище містить так званий високомінералізований сподумен – різновид літієвої руди, з якої значно простіше і дешевше видобувати метал, ніж з більш поширеного ліпідоліту. Згідно з оцінкою українських геологів, вміст сподумену в цій ділянці досягає 90%.

Крім літію, на Шевченківській ділянці також виявлені поклади рідкісних металів – танталу, ніобію, берилію, цезію і рубідію, що робить його стратегічно важливим ресурсом на тлі світового зростання попиту на сировину для виробництва акумуляторів і електроніки.

- ii. *Експорт російських кольорових металів до Китаю різко зріс у перші п'ять місяців 2025 року¹³*

Поставки алюмінію зросли на 56% у річному вираженні і досягнули майже 1 млн тонн. Імпорт нікелю до КНР зріс більш ніж удвічі, поставки міді збільшилися на 66%.

Зростання обсягів експорту металів з Росії до Китаю пов'язують з поетапним обмеженням імпорту до країн Євросоюзу. Так, раніше цього року ЄС встановив обмежувальну квоту в 275 тис. тонн на російський алюміній до лютого 2026 року.

За словами джерел Bloomberg, різке зростання поставок до КНР пов'язане з розвантаженням запасів, що утворилися раніше через затори на російській залізниці.

- iii. *Росія планує семикратне зростання видобутку рідкоземельних металів до 2030 року¹⁴*

Російський уряд заявив про намір збільшити видобуток

¹² <https://t.me/prometallinfo/11098>

¹³ <https://t.me/prometallinfo/11110>

¹⁴ <https://www.interfax.ru/russia/1033887>

рідкоземельних металів (РЗМ) у 7 разів. Про це 1 липня повідомив міністр промисловості Антон Аліханов під час засідання Комітету Ради Федерації з економічної політики. За його словами, завдяки великим інвестиційним проектам і податковим пільгам планується знизити імпортозалежність країни з 75% до 45% до 2030 року.

Наразі найбільшими родовищами РЗМ у РФ є Ловозерське (Мурманська область) і Томторське (Якутія). Ловозерський ГОК і Солікамський магнієвий завод, що належать «Росатому», забезпечують 100% національного виробництва ніобію та танталу, а також до 4% титану. Потужність СМЗ становить до 2,5 тис. тонн готової продукції на рік.

У 2025 році контроль над Томторським родовищем отримала «Роснефть», придбавши компанію «Восток інжиниринг». Це родовище входить до топ-3 у світі за обсягами РЗМ, зокрема оксидів ніобію й лантаноїдів. Росія також розвиває Колмозерське родовище літію через спільне підприємство «Полярний літій» — наразі воно вже під санкціями США.

2. Відомості по окремих компаніях

- і. Колишнього гендиректора «ВСМПО-Авісма» заарештовано за підозрою в шахрайстві на мільярди рублів¹⁵*

1 липня Дорогомиловський суд Москви заарештував колишнього генерального директора корпорації «ВСМПО-Авісма» Михайла Воєводіна у справі про шахрайство в особливо великих розмірах (ч. 4 ст. 159 КК РФ). Його захист подав апеляцію, проте дату її розгляду наразі не призначено. Під арештом також перебуває гендиректор НПО «Вторпромресурсы» Євгеній Лисенко, що фігурує у тій же справі.

Корпорація «ВСМПО-Авісма» є найбільшим у світі виробником титанових сплавів і стратегічним постачальником для провідних гравців авіакосмічної галузі, включно з компаніями з США, ЄС та Китаю. Її продукція широко використовується у військовій, енергетичній, медичній та нафтовій промисловості.

Раніше Воєводін займав посаду гендиректора протягом понад 10 років і мав ключову роль у забезпеченні контрактів із західними компаніями. Справу проти нього розглядають на тлі посилення санкцій та уваги до російських експортерів стратегічних металів. Подробиці фінансових зловживань не розголошуються, однак джерела вказують на суми в мільярдах рублів.

¹⁵ <https://ria.ru/20250701/voevodin-2026470927.html>

ii. *«Русал» застосовує штучний інтелект (ШІ) для контролю за приготуванням алюмінієвого сплаву¹⁶*

Виробництво сплаву включає до 20 операцій, а спеціально навчена нейромережа стежить за дотриманням оптимальної послідовності операцій. Залучення ШІ знижує ризик отримання неякісного сплаву. Систему контролю приготування розплаву за допомогою машинного зору розробив «Інженерно-технологічний центр Русал» спільно з співробітниками дирекції з ливарного виробництва Тайшетського алюмінієвого заводу (ТаАЗ). Випробування на ТаАЗ підтвердили точність і ефективність системи.

Тепер спеціально навчена нейромережа через камери в ливарному цеху спостерігає за приготуванням розплаву, діями персоналу і роботою обробної техніки, і на моніторі видає підказки згідно з технологічною картою покрокового виконання операцій (КПВО).

«Робота цієї системи допомагає фахівцю забезпечити необхідну хімію сплаву і знизити ризик отримання неякісного металу. Ми плануємо впровадження цієї технології на всіх алюмінієвих заводах компанії», - пояснив технічний директор «Русала» Віктор Манн, слова якого наводяться в повідомленні компанії.

iii. *«Северсталь» готується зупинити роботу частини металургійних комбінатів¹⁷*

Компанія «Северсталь» повідомила про можливу зупинку окремих металургійних підприємств у Росії з метою врівноваження пропозиції на тлі зниження попиту та високої ключової ставки. За оцінками компанії, попит на її продукцію у 2025 році може скоротитися на 10% — до 39 млн тонн, порівняно з 43–45 млн тонн у попередні роки.

Головними причинами падіння попиту в компанії називають спад ділової активності в країні та високу ключову ставку Центробанку РФ, яка сьогодні залишається на рівні 16%. Це ускладнює доступ до кредитування для промисловості та будівельного сектора, які є основними споживачами металургійної продукції.

Голова «Сбербанку» Герман Греф очікує, що до кінця року Центробанк може знизити ключову ставку до 15–16%, однак регулятор наразі дотримується «консервативної» траєкторії. Якщо цього не станеться, «Северсталь» та інші гравці галузі можуть бути змушені до скорочення виробництва і персоналу, що негативно вплине на зайнятість у регіонах.

¹⁶ <https://t.me/prometallinfo/11113>

¹⁷ <https://t.me/c/1593856217/18355>

IV. Нові санкційні пакети та регулювання

1. Санкції ЄС

i. ЄС продовжив на 1 рік «кримські» санкції¹⁸

17 червня в Офіційному журналі ЄС опубліковано Рішення 1204 про продовження до 23 червня 2026 року режиму «кримських» санкцій ЄС згідно з Рішенням 386 та Регламентом 692 2014 року.

ii. Доля 18 пакету санкцій ЄС¹⁹

18-й пакет санкцій ЄС - це черговий пакет, який повинен бути прийнятий консенсусом. Тобто його повинні підтримати 27 з 27 країн. Незважаючи на блокування, від пакету не відмовляються. Торги з Угорщиною і Словаччиною вже стали рутиною, є ймовірність, що вмовлять і цього разу.

ЄС планує повністю відмовитися від купівлі російських енергоносіїв. На першому етапі буде прийнято акт про відмову від російського газу і СПГ. Для його прийняття потрібна більшість у Європарламенті і кваліфікована більшість у Раді ЄС.

Кваліфікована більшість - не менше 15 з 27 країн, причому ці країни повинні представляти не менше 65% населення ЄС.

iii. Заборона імпорту російського газу в ЄС²⁰

З 1 січня 2026 року ЄС почне поетапну заборону імпорту російського трубопровідного та скрапленого газу, включаючи послуги на СПГ-терміналах. Це стане ключовим кроком до повної відмови від російського газу до кінця 2027 року. Мета — скоротити доходи Кремля, які використовуються для фінансування війни в Україні, та усунути залежність від поставок, які ЄС вважає інструментом політичного тиску.

iv. Литва готується до сценарію зняття санкцій ЄС проти РФ і РБ – прийнято закон про національні обмежувальні заходи²¹

Сейм Литви затвердив поправки до Закону «про застосування обмежувальних заходів у відповідь на військову агресію проти України». Тепер уряд має юридичну основу для введення

¹⁸ <https://t.me/lawsanctions/2147>

¹⁹ <https://t.me/ShrikeNews/23591>

²⁰ https://t.me/Fin_Deep/45612

²¹ <https://t.me/sanctionstimes/2175>

національних санкцій проти РФ і РБ, якщо аналогічні заходи на рівні ЄС будуть повністю або частково скасовані. Новий закон дозволить обмежити доступ Росії до критично важливих товарів, технологій і послуг, необхідних для поповнення запасів зброї та відновлення військового потенціалу. Розглянемо деталі:

Уряд зможе вводити два види санкцій: заморожування активів; експортно-імпорتنі обмеження на товари, технології та послуги.

Структура санкцій: 5 критеріїв – для включення фізичних осіб до санкційних списків; 3 – для заборони на експорт; 2 – для заборони на імпорт.

Уряд затверджуватиме як список осіб та організацій, що підпадають під заходи, так і перелік товарів і технологій, що підпадають під обмеження.

Важливо: якщо щодо осіб або товарів вже діють санкції ЄС, литовські заходи не будуть застосовуватися додатково – щоб уникнути дублювання.

2. Санкції України

i. Україна та міжнародні партнери синхронізують санкції проти РФ — Зеленський ввів в дію відповідне рішення РНБО²²

Кабмін, СБУ, Нацбанк, Служба зовнішньої розвідки та Офіс Генпрокурора повинні впровадити в Україні всі санкції, які ухвалили міжнародні партнери, і синхронізувати їх із національним законодавством.

Такі рішення мають подавати на розгляд РНБО не пізніше ніж через 15 днів після того, як санкції набрали чинності в інших державах або їх об'єднаннях. Україна повинна синхронізувати свої санкції з тими, що вже діють у ЄС, США та інших країнах у відповідь на російську агресію.

ii. Нові санкції України²³

Указом № 417 від 22 червня В.А. Зеленський затвердив і ввів в дію чергове рішення РНБОУ про персональні санкції. З юридичних осіб виділимо кіпрські:

- Arricano Real Estate Ltd, володіє декількома торговими центрами в Києві та інших містах України
- U.A. Terra Property Management Limited

²² <https://t.me/babel/70438>

²³ <https://t.me/lawsanctions/2163>

- Museo Holdings Limited
- Sunloop Co Limited
- Praxifin Holdings Limited
- Twible Holdings Limited

та російські: ТОВ «Зелений місто» та ТОВ «Південна галерея». З фізичних осіб до списку потрапили:

- экс-депутати Верховної Ради Артем Дмитрук та Олександр Онищенко
- Владислав Ряшин, продюсер і президент кінокомпанії Star Media
- Едуард Менчаков, тренер з боксу
- Віктор Дрибан, в.о. директора ФДБУ «РАНІМІ»
- Аріадна Симоненко, індивідуальний підприємець з Алушти, Гендиректор «Зелений місто»
- Арсен Тавадян, стоматолог-терапевт, ортопед з Краснодару
- З естонських бізнесмени: Хіллар Тедер з його сином Рауно Тедером – власники Arricano Real Estate і Лаурі Рейнберг, член правління Admirals Group

iii. Верховний суд України визнав екстериторіальність санкцій²⁴

Бенефіціар «Київського картонно-паперового комбінату» Володимир Крупчак як громадянин РФ 19.10.2022 потрапив під санкції України. За місяць до цього він же, але як громадянин Кіпру, уклав угоду про продаж холдинговій компанії активу Pulp Mill Holding GmbH приватному фонду австрійця Хайнца Ціннера за австрійським правом.

Український нотаріус в установленому порядку зареєстрував перехід права власності на актив, за що Мін'юст України позбавив його права здійснювати реєстраційні дії в держреєстрах юр- та фізосіб.

Нотаріус успішно оскаржив рішення регулятора в Київському окружному адміністративному суді. 6-й Апеляційний адміністративний суд залишив рішення в силі.

Колегія з адміністративних справ Верховного суду України чомусь розглянула справу в порядку спрощеного провадження без виклику сторін на засідання; скасувала акти нижчих судів і прийняла новий судовий акт про повне задоволення вимог Мін'юсту. Головні висновки:

²⁴ <https://t.me/lawsanctions/2145>

- Закон України № 1644-VII «Про санкції» екстериторіально поширюється на активи осіб, що перебувають за кордоном, які підпадають під санкції, в т.ч. на угоди та операції, що здійснюються за межами України відповідно до іноземного права
- особа, яка перебуває під санкціями, не може прямо або опосередковано відчужувати акції або змінювати кінцевого бенефіціарного власника юридичної особи. Будь-яка така угода може вважатися обходом санкцій і недійсною з точки зору українського публічного порядку
- не можна обійти українські санкції через оформлення угоди за кордоном. Якщо зміна контролю здійснена відповідно до іноземного законодавства і відображена в іноземних корпоративних реєстрах – це не пов'язує українську владу
- українські правозастосовники (нотаріуси, реєстратори тощо) зобов'язані проводити перевірки на санкційність і відмовити в реєстрації змін кінцевого бенефіціара, якщо попередній кінцевий бенефіціар є особою, яка перебуває під санкціями

Однак, як підтвердив сам Мін'юст у процесі – відсутні чіткі правила або методика ідентифікації фізичних осіб, щодо яких застосовуються санкції, а суд не дав оцінки аргументу нотаріуса про відсутність у нього на момент вчинення реєстраційних дій законного обов'язку перевіряти на санкційність.

3. Нові санкції Британії, Нової Зеландії та Канади

- i. *Санкції проти Росії розширили відразу кілька держав - Канада, Великобританія, Нова Зеландія та Україна²⁵*

Під блокуючі санкції Канади потрапили 116 фізичних та юридичних осіб з різних підстав: ведення діяльності в секторі високих технологій РФ/отримання вигоди від Уряду РФ/підтримка військово-промислового сектора Росії. Серед них:

- Заступник міністра оборони РФ Павло Фрадков
- Екс-глава «Роснано» Анатолій Чубайс
- Директор Великого театру Валерій Гергієв
- Заступники мера Москви Анастасія Ракова, Максим Ліксутов, Олександр Горбенко та Наталія Сергуніна

Серед юридичних осіб виділимо:

- ПАТ «Сургутнефтегаз»
- Російський союз промисловців і підприємців (РСПП)
- Страхова компанія «Інгосстрах»

²⁵ <https://t.me/sanctionsrisk/3554>

- Міжнародний розрахунковий банк

Під обмеження також потрапило 201 морське судно, імовірно, причетне до перевезення російської нафти, СПГ, озброєнь та інших товарів на користь РФ.

Експортні обмеження поширилися на товари, пов'язані з виробництвом хімічної та біологічної зброї, товари подвійного призначення. Було введено заборону на імпорт вугілля та деяких металів.

Великобританія ввела санкції щодо 20 танкерів, а також 10 російських громадян і компаній. Серед останніх - виробник обладнання для нафтогазового сектора ТОВ «Металург», кріюінгова компанія Orion Star Group, дочірнє підприємство Роснефти Rosneft Marine UK та ін.

Нова Зеландія розширила антиросійський санкційний список, додавши 18 російських і зарубіжних громадян та організацій, а також 27 морських суден. Серед них підприємства авіапромислового сектора: «Аероскан» і «КБ ім. А. С. Яковлева», «Калашников».

V. Обхід санкцій

1. Розкриті схеми обходу санкцій

- У Португалії розслідують справу соратника Міллера через підозру в обході санкцій²⁶

Прокуратура та фінансова розвідка Португалії розслідують можливе відмивання грошей і порушення санкцій з боку Михайла Середи — першого заступника директора «Газпром експорт» і близького соратника голови правління «Газпрому» Олексія Міллера. У справі також фігурує його дружина Юлія Середа, громадянка Португалії й колишня віцепрезидентка Газпромбанку.

Середа потрапила в поле зору слідства після отримання в 2022 році понад €1,8 млн з Газпромбанку та швейцарського банку Julius Baer для купівлі нерухомості. Під час обшуку в її будинку вилучили €800 000 на рахунках у банку BPI й €570 000 у банківському сейфі. Юлія Середа отримала португальське резидентство ще у 2015 році за «золотою візою».

²⁶https://ukrrudprom.ua/news/Finrazvedka_Portugalii_vedet_delo_ob_otmivanii_deneg_protiv_bligayshego_soratnika_glavi_Gazproma.html

ii. Росія імпортувала авіазапчастини Boeing і Airbus попри санкції — на 1 млрд євро²⁷

За три роки повномасштабної війни Росія ввезла західні авіаційні запчастини на понад 1 мільярд євро, незважаючи на санкції ЄС і США. Про це йдеться в розслідуванні фінської телерадіокомпанії Yle, яка отримала доступ до даних російської митниці.

До нелегальних постачань були причетні понад 360 компаній з різних країн. Найбільшими каналами обходу санкцій стали Об'єднані Арабські Емірати, Китай, Туреччина та навіть Габон. Частину фірм згодом внесли до західних санкційних списків.

iii. У Британії судять громадянина за криптоперекази сепаратистам з ОРДЛО²⁸

1 липня у Вестмінстерському суді Лондона розпочався процес над 53-річним Михайлом Власовим, який має подвійне громадянство — Великобританії та Росії. Йому інкримінують 8 порушень санкційного режиму щодо так званих ДНР і ЛНР.

За даними британської прокуратури, з квітня 2022 по квітень 2023 року він переказав близько £4000 у криптовалюті на користь проросійських угруповань для придбання зброї. Це лише друге кримінальне провадження у Великій Британії, яке дійшло до суду у справі про обхід антиросійських санкцій.

iv. Французький банк оштрафували за порушення санкцій ЄС та слабкий контроль за відмиванням коштів²⁹

19 червня 2025 року французький регулятор ACPR оштрафував Banque Delubac на 600 тис. євро за систематичні порушення у сфері комплаєнсу, зокрема невиконання санкційного законодавства ЄС.

Під час перевірки виявлено, що банк не збирав дані про бенефіціарів у 25% клієнтів, не контролював тисячі транзакцій до 1 000 євро, та закривав рахунки без належного повідомлення фінансової розвідки Tracfin. Попри спроби банку запровадити внутрішню комплаєнс-програму, порушення були визнані серйозними і тривалими.

²⁷ <https://epravda.com.ua/rus/tehnologii/rossiya-oboshla-sankcii-i-vvezla-zapchasti-dlya-boeing-i-airbus-na-1-mlrd-evro-808489/>

²⁸ <https://www.reuters.com/world/uk/uk-man-court-charged-with-sending-crypto-russian-separatists-2025-07-01/>

²⁹ <https://acpr.banque-france.fr/fr/communiqués-de-presse/la-commission-des-sanctions-de-lacpr-sanctionne-la-banque-delubac-et-cie>

2. Переорієнтація ланцюжків постачання

i. Російський бізнес скаржиться на затримки поставок з країн СНД через митний контроль³⁰

Російські компанії повідомляють про значне збільшення строків доставки товарів із країн СНД через посилення митного контролю. Як зазначають представники бізнесу в коментарі для Известий, перевірки стали жорсткішими у Казахстані, Киргизстані, Вірменії та Грузії. Без затримок наразі працює лише Білорусь.

Найбільші труднощі виникли на напрямку з Казахстану — якщо раніше товари надходили за 10–30 днів, то тепер на це йде до півтора місяця. Бізнес пов'язує це з посиленням контролю з боку партнерів, що можуть намагатися зменшити ризики вторинних санкцій.

ii. Індія різко збільшила імпорт російського вугілля — максимум за два роки³¹

У травні Індія закупила рекордні за останні два роки 1,3 млн тонн російського енергетичного вугілля — на 52% більше, ніж у квітні. Основними чинниками стали знижки з боку російських постачальників і висока енергоємність палива. Частка РФ у загальному імпорті вугілля Індією (17,4 млн тонн) склала близько 7,5%.

Попри зростання імпорту, подальше розширення поставок з Росії обмежує накопичення вугілля в індійських портах (16 млн тонн на початок червня) і зростання внутрішнього видобутку. Водночас Індія лишається ключовим напрямком для російського експорту сировини на тлі західних санкцій.

iii. Росія різко збільшила експорт кольорових металів до Китаю³²

За січень–травень 2025 року експорт кольорових металів з Росії до Китаю зріс у рази: поставки алюмінію зросли на 56% (до 1 млн тонн), міді — на 66% (до 452 тис. тонн), а нікелю — удвічі (28 тис. тонн), повідомляє Bloomberg з посиланням на китайську митну статистику.

Причина — санкційні обмеження Заходу, зокрема заборона торгівлі на біржах LME і CME, що змусила російські компанії

³⁰ <https://www.vesti.ru/article/4569007>

³¹ <https://www.unian.net/economics/energetics/indiya-zakupila-u-rossii-rekordnyy-obem-uglya-za-poslednie-dva-goda-13050558.html>

³² https://financy.24tv.ua/ru/zavisimost-rossii-ot-kitaja-pochemu-vyrosli-prodazhi-cvetnyh-matlov-v-kr-finansy-24_n2859099

переорієнтуватися на Китай. Попри те, що «Русал» і «Норнікель» не під прямими санкціями, бар'єри для експорту в ЄС і США посилилися. Китай отримує знижки на російські метали та стає головним ринком збуту для галузі на тлі рекордного товарообігу між країнами.

3. Платежі

і. Росія дозволила оплачувати газ не лише через Газпромбанк³³

Президент РФ Володимир Путін підписав указ, який дозволяє іноземним покупцям газу здійснювати платежі не лише через Газпромбанк, а й через інші російські банки. Нові правила діятимуть до 1 жовтня 2025 року, тоді як попереднє послаблення діяло до 1 липня.

Зміни впроваджено після санкцій США проти Газпромбанку, які ускладнили міжнародні розрахунки. Тепер покупці можуть переказувати кошти в рублях чи іншій валюті через альтернативні банки, що допомагає Кремлю зберігати експорт газу попри обмеження.

³³ <https://forbes.ua/ru/news/putin-prodovzhiv-mozhlivist-rozrakhunku-za-gaz-ne-lishe-cherez-pidsanktsiyniy-gazprombank-do-1-lipnya-28032025-28402>